

SISEMINISTEERIUM

Programm „Turvaline elukeskkond“ 2027-2030

SISUKORD

PROGRAMMI ÜLDINFO	3
SISSEJUHATUS	4
PROGRAMMI EESMÄRK, MÕÕDIKUD JA RAHASTAMISKAVA	6
OLUKORRA ANALÜÜS	7
PROGRAMMI 2025 EDUSAMMUD	11
PROGRAMMI 2027-2030 PRIORITEETSED VÄLJAKUTSED	12
PROGRAMMI TEGEVUSED	14
PROGRAMMI TEGEVUS 1: ENNETUS SISETURVALISUSES	15
Eesmärk	15
Mõõdikud	15
Programmi tegevuse täitmine	16
Teenused	17
Olulisemad arendus- ja tegevuseesmärgid	19
PROGRAMMI TEGEVUS 2: KORRAKAITSE JA SÜÜTEOMENETLUS	21
Eesmärk	21
Mõõdikud	21
Programmi tegevuse täitmine	22
Teenused	22
Olulisemad arendus- ja tegevuseesmärgid	23
PROGRAMMI JUHTIMISKORRALDUS	25
LISA 1. 2025. A PROGRAMMI JA PROGRAMMI TEGEVUSTE EELARVE TÄITMINE	27

Programmi üldinfo

TULEMUSVALDKOND	Siseturvalisus
VALDKONNA ARENGUKAVA	Siseturvalisuse arengukava 2020–2030
TULEMUSVALDKONNA JA ARENGUKAVA EESMÄRK	Eesti inimesed tunnevad, et nad elavad vabas ja turvalises ühiskonnas, kus igaühe väärtus, kaasatus ja panus kogukonna turvalisusesse loovad ühe turvalisima riigi Euroopas. Parandatakse elukeskkonda, vähendatakse ohtu elule, tervisele, varale ja põhiseaduslikule korrale ning tagatakse kiire ja asjatundlik abi.
PROGRAMM	Turvaline elukeskkond
PROGRAMMI EESMÄRK	Tulemusliku ennetuse, kohaliku tasandi kaasamise, politsei tõhusa reageerimise ning süüteomenetluse kaudu on loodud turvaline elukeskkond.
ELLUVIIMISE PERIOOD	2027–2030
PEAVASTUTAJA	Siseministeerium (SIM)
KAASVASTUTAJAD, KES PLANEERIVAD OMA OSADE TEENUSTE RAHA SELLES PROGRAMMIS	Politsei- ja Piirivalveamet (PPA)
SEOS STRATEEGIA „EESTI 2035” STRATEEGILISTE SIHTIDEGA	Riigivalitsemine: Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik Elukeskkond: Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond

Sissejuhatus

Alused ja põhimõtted

Siseturvalisuse valdkonna terviklikuks ja eesmärgipäraseks juhtimiseks on programmi koostamisel lähtutud „Siseturvalisuse arengukava 2020-2030“ alaeesmärkidest ja asekanstlerite struktuurilisest juhtimisulatuses. Arengukava alaeesmärgid annavad programmile strateegilise raamistiku ja suuna. Programm arvestab SIM-i struktuurset juhtimisulatuset, mis tagab valdkondade selge seostatuse vastutavate üksustega. Tegevusvaldkonnad on koondatud funktsionaalselt ühtsesse programmi tegevustesse, et toetada tõhusat eesmärkide saavutamise koordineerimist, ressursside sihipärast kasutamist ja valdkondade vahelist koostööd.

Programm jaguneb kaheks programmi tegevuseks:

- Ennetus siseturvalisuses
- Korrakaitse ja süüteomenetlus

Seosed ja eesmärgid

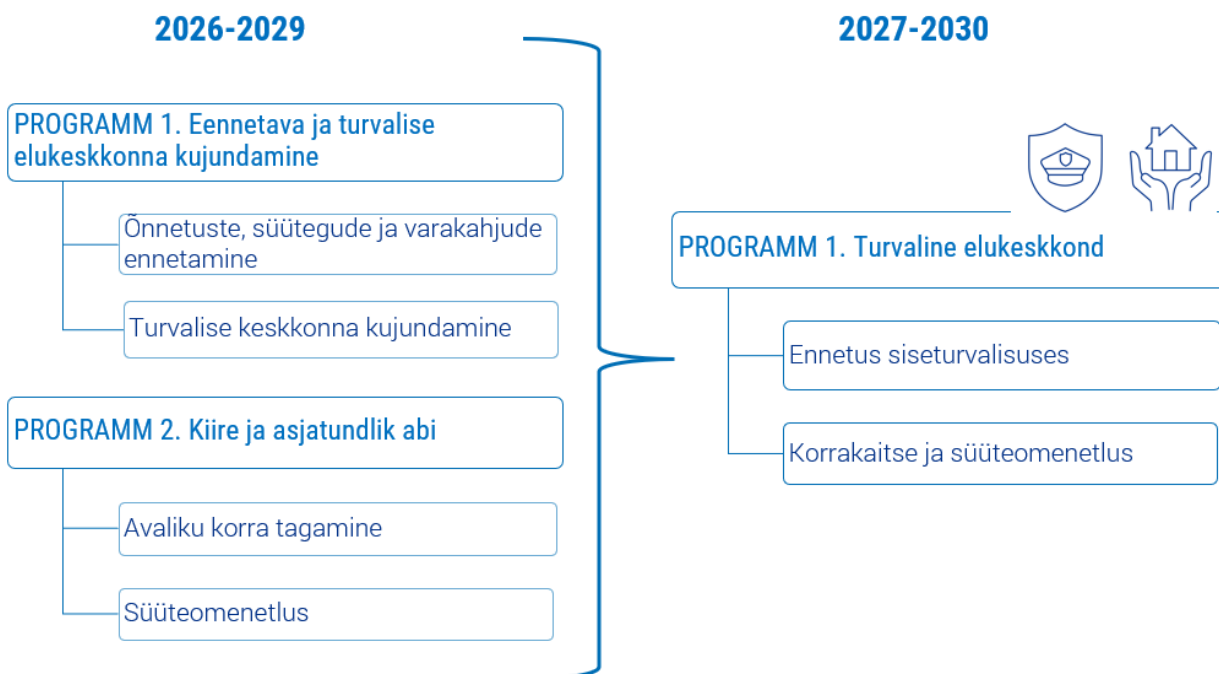
Programm panustab oma tegevustega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis seatud eesmärkide saavutamisse ja tegevuste täitmisesse. Samuti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ seatud eesmärkide saavutamiseks muutuste elluviimise:

1. Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakuid ja käitumist tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist;
2. Toetame vaimset tervist ning vähendame vaimset ja füüsilist vägivalda;
3. Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnahoiuga arvestavalt;
4. Parandame riigi ja kohalike omavalitsuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise.

Muudatused

Programm „Turvaline elukeskkond“ kujuneb kahe varasema programmi „Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine“ ning „Kiire ja asjatundlik abi“ osalisel liitmisel. Programmi koonduvad kokku siseturvalisuse valdkonna politseilised tegevused süütegude ennetusest ja kogukonna süütegude menetlusest, turvalise keskkonna kujundamisest, avaliku korra tagamisest ja süütegudele reageerimisest. Varasemast neljast programmi tegevusest moodustub kaks programmi tegevust „Ennetus siseturvalisuses“ ja „Korrakaitse ja süüteomenetlus“. Kuna riskikäitumise ja süütegude ennetamine, avaliku korra tagamine ja reageerimine kannavad kõik terviklikku turvalisuse tagamise eesmärki, siis nende valdkondade elluviimise kavandamine toimub koostöös ja tegevuste tulemuslikkus mõjutab üksteist.

Varasemalt programmis „Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine“ käsitletud siseturvalisuse vabatahtlike valdkond liigub horisontaalse teemana programmi „Siseturvalisuse toetamine“ koosseisu ja õnnetuste ennetamise teema liigub uue loodava programmi „Kriisikindel ühiskond“ koosseisu. Varasemast programmist „Kiire ja asjatundlik abi“ liiguvad hädaabiteadete vastuvõtmise ja riigiinfo osutamise, päästmise ning demineerimise valdkonnad uue programmi „Kriisikindel ühiskond“ koosseisu.

Hindamised ja tõhustamiskavad

2026. aastal viiakse läbi „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“ vahehindamine.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava

Eesmärk

Tulemusliku ennetuse, kohaliku tasandi kaasamise, politsei tõhusa reageerimise ning süüteomenetluse kaudu on loodud turvaline elukeskkond.

Mõõdikud

Programmi mõõdikud	eesmärgi	Suund	Tegelik			Sihttase					Allikas
			2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030	
Oma elukohta turvaliseks hindavate elanike osakaal		Suurem parem	-	91 %	-	96 %	96 %	96 %	96 %	96 %	SIM, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring
Avalikus kohas inimeste turvalisust mõjutavate süütegude arv		Väiksem parem	3058 tk	-	-	2895 tk	2895 tk	2895 tk	2895 tk	2895 tk	PPA

Mõõdikud kirjeldavad pikaajalist muutust ühiskonnas ning näitavad, millist mõju avaldavad ennetustegevused, kohaliku tasandi koostöö, politsei reageerimisvõime ja süüteomenetlus inimeste turvalisusele ning turvatundele.

„Oma elukohta turvaliseks hindavate elanike osakaal“ mõjumõõdikuna peegeldab elanike subjektiivset turvatunnet ja hinnangut oma elukeskkonna turvalisusele. Näitaja kaudu saab hinnata, kas riigi ja kohalike omavalitsuste tegevused, kogukondlik ennetus, nähtav politseitöö ning turvalisust toetavad meetmed on suurendanud inimeste usaldust ja turvatunnet. Muutus elanike hinnangutes kujuneb ajas ning sõltub laiemast turvalisuskeskkonnast.

„Avalikus kohas inimeste turvalisust mõjutavate süütegude arv“ mõjumõõdikuna peegeldab elluviidud tegevuste ja võimalike seadusemuudatuste mõju ühiskonnas. Näitaja iseloomustab tegeliku turvalisuse taset ning näitab, kas ennetus, tõhus reageerimine ja süüteomenetlus aitavad vähendada õigusrikkumisi ning parandada avaliku ruumi turvalisust. Koos elanike turvatunde näitajaga annab see tervikliku pildi nii tajutud kui ka tegelikust turvalisusest ühiskonnas.

Programmi rahastamiskava

Programmi rahastamiskava	Eelarve		Eelarve prognoos	
	2027	2028	2029	2030
Programmi kulud	152 288 255	151 011 038	146 040 464	144 118 409
programmi tegevus 1: Ennetus siseturvalisuses	30 878 079	29 771 934	29 354 109	29 241 876
programmi tegevus 2: Korrakaitse ja süüteomenetlus	121 410 176	121 239 104	116 686 355	114 876 533

Programmi elluviimist on sealhulgas planeeritud rahastada järgmistest välistoetuste allikatest.

Välistoetuste eelarve jaotus (eurodes)	Eelarve		Eelarve prognoos	
	2027	2028	2029	2030
Euroopa Sotsiaalfond	736 036	126 437	0	0
MUUD TOETUSED	2 143 526	1 699 759	1 614 121	0
KOKKU	2 879 562	1 826 196	1 614 121	0

Olukorra analüüs

Turvaline elukeskkond on ühiskonna tasakaaluka toimimise nurgakivi. See tähendab mitte ainult kiiret ja efektiivset reageerimist ohtudele, vaid ka tulemuslikku ennetustööd, mis aitab ära hoida õnnetusi ja süütegusid. Selleks tuleb suurendada kohalike omavalitsuste teadlikkust ja panust turvalise elukeskkonna kujundamisel ja ennetustöösse panustamisel.

Ennetustegevuste tõhusus

Viimased uuringud näitavad, et inimesed peavad turvalisuse tagamist oluliseks, kuid nende valmisolek ise aktiivselt turvalisust edendada on vähenenud. Kui varasemalt leidis 90% küsitletuist, et nad peaksid ise panustama oma kodukoha turvalisusesse, siis 2024. aastaks langes see näitaja 79%-ni, 2026. aasta näitaja oli 81%. See tendents viitab vajadusele leida uusi viise inimeste kaasamiseks ja ennetustegevuste mõjususe suurendamiseks.

Samas on positiivne, et vähemalt 88% elanikest hindas 2026. aastal oma elukoha turvaliseks, mis tähendab, et enamik inimesi tunneb ennast oma ümbruskonnas kindlalt. Kuid turvalise elukeskkonna loomine ei tähenda vaid subjektiivset turvatunnet – olulised on ka reaalsed meetmed, mis aitavad vähendada riske ja ennetada süütegusid.

Ennetustegevuste tõhusus sõltub sellest, kuivõrd suudetakse tegutseda valdkondade üleselt ja tugineda tulemuslikele sekkumistele. Kõige mõjusamad on tegevused, mis algavad varakult ning keskenduvad riskide ennetamisele enne probleemide süvenemist. See tähendab näiteks laste ja noorte vaimse tervise toetamist, koolist väljalangemise ennetamist, vanemlike oskuste tugevdamist, sõltuvusprobleemide varajast märkamist ning noorte õigusrikkumiste ennetamist kogukondliku töö kaudu. Oluline roll on siin Ennetusnõukogul, mille eesmärk on koondada eri valdkondade teadmised ja tegevused, et kujundada sidusamat ennetuspoliitikat. Turvalisuse, tervise, hariduse ja sotsiaalvaldkonna probleemid on sageli omavahel seotud ning neid ei ole võimalik lahendada eraldiseisvalt. Näiteks noorte riskikäitumise vähendamine eeldab samaaegselt tugevat peretuge, kvaliteetset hariduskeskkonda, noorsootööd, vaimse tervise tuge ning turvalist avalikku ruumi.

Jätkuvalt on vaja parandada ennetustegevuste mõju hindamist ja andmepõhist juhtimist. Mitmeid tegevusi viiakse ellu, kuid nende tegelik tulemuslikkus ei ole alati piisavalt mõõdetud. Seetõttu tuleb suurendada võimekust hinnata, millised programmid annavad parima tulemuse ning suunata ressursse tegevustesse, mille mõju on tõendatud. See aitab kasutada avalikke vahendeid targemalt ja saavutada suuremat ühiskondlikku kasu.

Samuti tuleb suurendada kohalike omavalitsuste suutlikkust ennetustegevusi kavandada ja ellu viia. Omavalitsused on inimestele kõige lähemal ning näevad kohalikke riske ja vajadusi kõige paremini. Nende roll on oluline nii turvalise elukeskkonna kujundamisel, laste ja perede toetamisel, noorsootöö korraldamisel kui ka kogukondade sidususe tugevdamisel. Selleks vajavad omavalitsused teadmisi, tööriistu ja riigi tuge.

Pikaajalises vaates on ennetus kõige kulutõhusam viis turvalisuse suurendamiseks. Õigel ajal tehtud sekkumised vähendavad hilisemat vajadust kulukate menetluste, ravi, sotsiaalteenuste ja kahjude heastamise järele. Seetõttu tuleb ennetust käsitleda investeeeringuna, mis aitab hoida ühiskonda turvalise, sidusa ja toimekana.

Turvalise elukeskkonna kujundamine, avalik ruum ja kohalike omavalitsuste roll selles

Avaliku ruumi turvalisemaks muutmiseks suurendatakse ühelt poolt inimeste teadlikkust ennetus- ja kaitseabinõudest ning teiselt poolt pööratakse enam tähelepanu turvalisust toetavale ruumilisele planeerimisele, rakendades kohalike omavalitsuste planeerimistegevuses süütegusid ja õnnetusi ennetava ruumikujunduse põhimõtteid.

Avaliku ruumi turvalisus on üks olulistest teguritest elanike turvatunde kujunemisel. 2026. aastal pidas 81% elanikest õist liikumist oma kodukohas turvaliseks. Samas on kasvanud probleemse alkoholi ja narkootikumide tarbimise tajumine avalikus ruumis (7%-lt 10%-le), osutades riskikäitumise nähtavamaks muutumisele ja vajadusele ennetust tugevamalt fookusesse tuua.

Turvalise elukeskkonna kujundamisel on võtmeroll kohalikel omavalitsustel, kuid nende teadlikkus, võimekus ja ressursid on ebaühtlased. See väljendub selles, et turvalisusega seotud küsimusi tähtsustatakse erinevalt ning ennetustegevusi ja koostöömudeleid rakendatakse ebaühtlaselt. Paljudes piirkondades sõltub võrgustikutöö toimimine üksikisikutest ja projektipõhisest rahastusest, mis ohustab tegevuste järjepidevust. Turvalisusprobleemide lahendamine eeldab eri osaliste – sh kohaliku omavalitsuse, politsei, pääste, sotsiaalse ja haridusvaldkonna ning kogukondade – püsivat ja koordineeritud koostööd.

Olulise mõjurina on esil ka õnnetusi ja süütegusid ennetav ruumikujundus. Kuigi avaliku ruumi turvalisuse parandamiseks on ellu viidud mitmeid tegevusi, ei ole nende mõju olnud kõikjal süsteemne. Puudusi esineb nii riskipõhises planeerimises kui ka KOV-ide kompetentsis rakendada turvalise ruumikujunduse põhimõtteid järjepidevalt.

Elukeskkonna turvalisuse parandamine on raskendatud ilma täiendavate sekkumiste ja tegevuste kohandamiseta. See tingib vajaduse jätkata kohalike omavalitsuste võimekuse tugevdamise toetamist, parandada koostöömudeleid ning suurendada ennetustegevuste ja ruumiliste lahenduste mõjusust, kohandades neid muutunud elukeskkonna, elanikkonna muutuvate vajaduste, liikumis- ja käitumisharjumuste ning avaliku ruumi kasutusviisidega. Keskendutakse olulise mõjuga tegevustele, mis toetavad turvalise elukeskkonna eesmärkide saavutamist ning eeldavad täiendavaid ressursse ja investeeringuid. Prioriteetideks on:

1. kohalike omavalitsuste turvalisuse ja ennetustegevuste võimekuse sihipärane tugevdamine;
2. turvalisuse võrgustikutöö püsivam toetamine ja koostöömodelite arendamine;
3. avaliku ruumi turvalisust toetavad investeeringud ja ennetavad ruumilised lahendused.

Tegevus- ja relvalubade järelevalve tugevdamine

Tegevus- ja relvalubade valdkonna olukorda mõjutavad järjest enam muutunud julgeolekukeskkond, kasvavad ootused ennetavale riskijuhtimisele ning tehnoloogiline areng. Samal ajal suurenevad nõuded andmevahetusele, taustakontrolli tõhususele ja järelevalve kiirusele nii riigisiselt kui ka Euroopa Liidu üleselt. Kehtiv õigus- ja haldusraamistik vajab pidevat ajakohastamist, et tagada relvade käitlemise läbipaistvus, menetluste tõhusus ning võimekus kiiresti reageerida olukordadele, kus relva omamine või turvategevus võib kujutada ohtu inimeste turvalisusele või riigi julgeolekule.

Täiendavaks väljakutseks on tasakaalu hoidmine turvalisuse tagamise ning seaduskuulekate relvaomanike ja ettevõtjate õiguste vahel. See eeldab kaasaegseid digilahendusi, tõhusat järelevalvet, kvaliteetset andmekasutust ning eri asutuste vahelist koostööd.

Tegevus- ja relvalubade valdkonna areng näitab, et julgeolekuolukorra muutumine ja kasvavad ootused ennetavale riskijuhtimisele suurendavad vajadust tõhusa järelevalve, kvaliteetse taustakontrolli ning ajakohase õigus- ja haldusraamistiku järele. Samal ajal kinnitavad 2025. aasta andmed, et olemasolevad kontrolli- ja sekkumismehhanismid toimivad praktikas tulemuslikult. Valdkonna senine riskipõhine lähenemine ja asutuste koostöö on olnud tõhusad, kuid muutuv julgeolekukeskkond ja tehnoloogiline areng eeldavad süsteemi järjepidevat edasiarendamist ja digitaliseerimist.

Politsei suutlikkus kiiresti ja tõhusalt reageerida sõltub otseselt olemasolevatest ressurssidest

Politsei reageerimiskiirus sõltub suuresti piirkondlikust jaotusest. Tiheasustusaladel reageeriti piirajaga 2025. aastal elu ja tervist ohustavatele juhtumitele 94% juhtumitest (eesmärk on 99%), kuid hajaasustusega piirkondades oli see näitaja 78% (eesmärk on 95%). See viitab, et ressursside piisavuse küsimus on oluline, et ohu korral oleks võimalik kiirelt abi osutada. Patrullide nappus võib tulevikus ohustada politseitöö efektiivsust, kuna suure töökoormuse tõttu jääb korrakaitsetel üha vähem aega ennetustööks. Kui see trend jätkub, võib suureneva riski, et osa rikkumisi jääb registreerimata või menetlus venib. Seetõttu on oluline, et patrullide arv püsiks sarnasel tasemel, mitte ei väheneks. Patrullide väljapanekus on märkimisväärne roll abipolitseinikel, mistõttu on samavõrd oluline, et ka abipolitseinike panus patrullimisse säiliks samal tasemel ning selle vähenemisel on tuntav mõju politsei reageerimisvõimele. Kõige probleemsemad valdkonnad olid joobes isikutega seotud vahejuhtumid, isikuvastased süüteod ja öörahu rikkumised, mis moodustasid kokku ligikaudu kaks kolmandikku kõigist politsei väljakutsetest.

Süüteo menetluse digitaliseerimise edusammud

Süüteo menetlus ja sellega seotud menetluste digitaliseerimine on teinud olulise sammu edasi. Riigikogus võeti vastu Euroopa Liidu liikmesriikidega kriminaalmenetlusalase teabe vahetust puudutavad õigusmuudatused ning loodi automaatse numbrituvastuse kaamerate kasutamise õigusraamistik. Lõpusirgel on ka naaberriikidega sõlmitud õiguskaitsealase koostöö lepingute kooskõlastamine. Koostöös nn Rootsi direktiiviga tähendab see õiguskaitseasutuste jaoks sisuliselt uut taset piiriülese kuritegevuse avastamisel, tõkestamisel ja uurimisel.

Samas seisavad mitmed suuremad arendused alles ees. Kuigi valminud on haldusmenetluse infosüsteemi, väärtömenetluse infosüsteemi (VTM), nõuete halduse rakenduse ja hoiatusmenetluse infosüsteemi (HIS2) analüüsid ning arendustega alustamine on kavandatud 2026. aastasse, eeldab nende teenuste arenduste elluviimine täiendavat rahastust ning vastutuse ja juhtrolli kokkuleppimist. Kriminaalmenetluse täisdigitaalne kasutusele võtmine on viibinud seoses arenduste valmimisega ja ristsõltuvusega PPA, Registrite ja Infosüsteemide Keskuse, Eesti Kohtueksperitiisi Instituudi ja kohtute infosüsteemidest. PPA jätkab järkjärgulist üleminekut täisdigitaalsele kriminaalmenetlusele vastavalt arenduste valmimisele.

Vajalik on välja arendada ka kannatanu keskne süüteo menetluse infotehnoloogiline lahendus ning protsessid, mis annavad kannatanule võimaluse olla kursis igal ajahetkel enda menetluse seisuga ja protsessid, kus kannatanu saaks vajaliku abi kiiresti õigest asutusest.

Objektide valvamine ja isikukaitse

Isikukaitse ja kriitilise taristu turvalisuse tagamist mõjutab järjest enam teenuse kasvav, raskesti prognoositav ja ebaühtlaselt jaotuv koormus. Julgeolekuolukorra pingestumine, sh hübriidohud, suurendavad vajadust kaitsta suuremat hulka kõrge ühiskondliku mõjuga isikuid ja objekte. Ohutaset kasvatavad ka desinformatsiooni tõhusam genereerimine ja kiirem levik, mis võivad kiiresti mõjutada ühiskondlikke hoiakuid ning tuua kaasa ohuhinnangute ja kaitsemeetmete sagedasema ümbervaatamise.

Samal ajal loob tehnoloogia areng nii uusi ohte kui ka uusi võimalusi: tehnoloogilisi lahendusi saab kasutada turvalisuse kahjustamiseks, kuid nende oskuslik rakendamine võimaldab parandada olukorrateadlikkust, ennetada riske ja tagada proportsionaalset vastutoimet.

Muutunud julgeolekuolukord on toonud kaasa täiendavad ootused isikukaitse osas. Viimastel aastatel on seoses täiendavate isikute pikaajalise kaitsega PPA isikukaitseülesannete maht märkimisväärselt kasvanud. Samas ei võimalda tänane õiguslik raamistik, sh otsustamise ja rahastamise protsess tagada vajaliku operatiivsust, paindlikkust ega ka ressurside efektiivset kasutamist.

Teenuse eesmärgi saavutamist mõjutab ka see, et teenuse tarbijad ei teadvusta alati piisavalt oma rolli ja vastutust turvalisuse tagamisel, mistõttu ei piisa soovitud tulemuse saavutamiseks üksnes politsei pingutustest.

Vägivalla hetkeolukord

Vägivald on raske inimõiguste rikkumine. Tegemist on tahtlikku füüsilise jõu või mõjuvõimu kasutamisega teise isiku, inimrühma või kogukonna vastu või sellega ähvardamist, mis võib (suure tõenäosusega) põhjustada vigastusi, surma, psühholoogilist kahju, hooletusse jätmist, arengu häirumist või õigustest ilmajätmist. Vägivalla vähendamiseks on olulisimal kohal vägivalla ennetamise ja selle riski varajase märkamisega seotud tegevused, nt inimeste teadlikkuse suurendamine ja oskuste parandamine, milleks viiakse ellu erinevaid teadus- ja/või tõendus põhiseid tegevusi.

Lähisuhtevägivald on Eestis väga levinud ning moodustab ligikaudu poole kõigist vägivallakuritegudest, omades ulatuslikke sotsiaalseid tagajärgi, mille eskaleerumine võib viia ka fataalsete tulemusteni. Lähisuhtevägivalla mõju on sügav ja pikaajaline, kandudes sageli edasi ka järgmistele põlvkondadele. 2025. aastal registreeriti 3125 perevågivallakuritegu, mis on võrreldes 2024. aastaga 7% vähem. Perevågivallakuritegudest moodustas suurima osa (68%) paarisuhtevägivald. Tüüpiline perevågivalla toimepanija oli meessoost. Noorim perevågivalla toimepanija oli 14-aastane ja vanim 88-aastane. Valdav osa perevågivallajuhtumitest pandi toime naiste ja tüdrukute vastu. Alaealistest ohvritest moodustasid 55% tüdrukud ja 45% poisid.

Korduvalt vägivalletegusid toime panevate isikute osakaal kõigist registreeritud juhtumitest on püsinud aastaid samal tasemel ning lähitulevikus ei ole ette näha olulisi muutusi, kuna puuduvad nii uued mõjusad sekkumismeetmed kui ka täiendavad ressursid koostööpartnerite poolt.

Aeglaselt on paranenud elanike valmisolek teavitada politseid lähisuhtevägivalla juhtumitest. Teavitamine sõltub suurel määral inimeste teadlikkusest, hoiakutest ja käitumismustritest. Nende kujunemine võtab aega ning eeldab järjepidevat ennetustööd ja teavitustegevusi.

Probleemi lahendamiseks on mitmed ministriumid koostanud ühise lähisuhtevägivalla ennetamise tegevuskava aastateks 2024–2027. Selle peamine eesmärk on liikuda seniselt pigem reageerivalt lähenemiselt ennetava ja süsteemse sekkumise suunas. Oluliseks peetakse varajast märkamist, ohvrite järjepidevat toetamist ning teenuste muutmist vajaduspõhiseks ja jätkusuutlikuks. Samuti rõhutatakse laste ja noorte teadlikkuse tõstmist ning vägivallavastaste hoiakute kujundamist, kuna ennetus algab juba varases eas. Lisaks pööratakse tähelepanu menetluste kvaliteedile – eesmärk on muuta need ohvrikeskseks ja traumateadlikuks, et vältida uuesti kahjustamist. Tegevuskava elluviimine toimub mitme ministriumi koostöös ning tehakse ettevalmistusi selle jätkamiseks ka tulevikus.

Vägivalla vaates on oluliseks prioriteediks ka laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamine veebis. Lastekaitse Liidu vihjeliinile edastati 2025. aasta teisel poolaastal 358 teadet laste seksuaalse väärkohtlemise kohta veebis. Tulemuslikumaks võitluseks laste seksuaalse väärkohtlemisega võttis Euroopa Komisjon 2020. aastal vastu strateegia, et reageerida terviklikult kasvavale laste seksuaalse väärkohtlemise ohule nii internetis kui ka väljaspool seda, parandada süütegude ennetamist, uurimist ja ohvrite abistamist.

Euroopa Liidu tasandil on käimas vastava määruse väljatöötamine, mille eesmärk on tõhustada väärkohtlemise ennetamist, avastamist ja tõkestamist, samal ajal kaitstes inimeste põhiõigusi.

Lisaks algatati Euroopa Liidu tasandil eelnõu, millega kehtestatakse eeskirjad laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamiseks ja tõkestamiseks (CSAM). Eelnõu eesmärk on tagada teenuseosutajatele õiguskindlus seoses nende kohustustega hinnata ja maandada riske ning vajaduse korral tuvastada väärkohtlemine, teatada sellest ja kõrvaldada see oma teenustest viisil, mis on kooskõlas hartas sätestatud põhiõiguste ja Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtetega. Euroopa Liidu tasandil jätkub CSAM menetlus, mis on tänaseks jõudnud kolmepoolsetele läbirääkimistele Euroopa Parlamendiga. Selle käigus selgub lõplik tekst ja selles sisalduvad põhimõtted. Eesti toetab lahendust, mis on proportsionaalne, ei murra krüpteeritud keskkondi ega kehtesta üldist jälgimiskohustust, kuid võimaldab seista laste õiguste eest.

Programmi 2025 edusammud

Prioriteetsed väljakutsed	Edusammud
Paremate tingimuste loomine tulemuslikeks ennetustegevusteks	Ennetusnõukogu tugevdas ennetussüsteemi tõenduspõhisust ja valdkonnaülest juhtimist. Nõukogu otsusest lähtuvalt toimus ennetuse teadusnõukogu poolt ennetustegevuste tõendatuse taseme määramine ning toetati põhimõtet suunata rahastus eelkõige tõenduspõhistele ja mõjusatele sekkumistele. Uuendati ennetustegevuste veebilehte. Samuti lepidi kokku ühtsetes riiklikes ennetustegevuste rahastamispõhimõtetes, et ühtlustada ministeeriumite ja nende haldusala asutuste praktikaid. Valdkonnaülest riskide ennetamiseks otsustati luua Ennetusnõukogu juurde aastateks 2026–2030 radikaliseerumise ennetamise töörühm. Ennetusnõukogu toetas alkoholi tarvitamise vähendamise arengusuundade ja meetmete paketi esitamist Vabariigi Valitsusele ning uue tubakapolitika riikliku strateegia väljatöötamist aastaks 2027.
Kohalike omavalitsuste võimekuse arendamine turvalise elukeskkonna kujundamisel	- Alates 2023. aastast toetab SIM turvalise elukeskkonna arendamist kohalikes omavalitsustes turvalisuse arenguprogrammi kaudu. Programmi esimeses etapis määratlesid kaheksa kohalikku omavalitsust (KOV) turvalisuse valdkonnad ja fookusteemad, koostasid probleemianalüüsi, turvalisuse profiili, andmepõhise tegevuskava, indikaatorid ning lõimisid turvalisuse valla arengukavadesse. Avaliku konkursi tulemusel liitus programmiga 2026. aastal veel kaheksa omavalitsust. Samuti leiti teenuseosutaja turvalisuse arenguprogrammi rakendamise ja tulemuslikkuse hindamiseks ning KOV-ide nõustamiseks aastatel 2026–2028. Edendati maakondlikku ja üleriigilist koostööd: turvalisuse nõukogud viisid ellu tööplaanipõhiseid tegevusi ning korraldati neli üleriigilist seminari. - Valmis turvalise ruumiloome teadustöö koos praktiliste tööriistade ja koolitussarjaga, mis toetavad ruumipõhiste riskide hindamist ning tugevdavad koostööd politsei ja kohaliku omavalitsuse ruumilise planeeringu tegijate vahel.
Süüteo menetluse lihtsuse ja kiiruse suurendamine	- Valmisid haldusmenetluse, väärtemenetluse ja nõuete halduse ning hoiatusmenetluse infosüsteemi erinevate võimalike rakenduste analüüsid. 2026. aastasse on planeeritud nimetatud rakenduste arendustöödega alustamine. Jätkusid arendused menetluste digitaliseerimiseks. Kasutusele on võetud täisdigitaalne kriminaalmenetlus, mille laienemisega üle asutuse jätkatakse tulenevalt arenduste ja partnerasutustega kokkuleppel. - Riigikokku jõudsid Euroopa Liidu liikmesriikidega kriminaalmenetlusalase teabe vahetuse kiirendamiseks ja tõhustamiseks vajalikud õigusmuudatused. - Ajakohastati naaberriikidega õiguskaitsealased koostöölepingud ja valmistati ette uued kokkulepped. - Loodi ja võeti vastu numbrituvastuskaamerate kasutamist reguleeriv õigusraamistik. - Tehti ettevalmistusi õiguskaitse eesmärgil isikustamata biomeetria ja sõiduki registreerimisandmete automaatse vahetamise (Prüm II mehhanism) rakendamiseks.
Drooniseire ja droonitõrje võime välja arendamine	- Valmis SIM valitsemisala kaugseire kontseptsioon, mis sisaldab vajalikke suuniseid ja põhimõtteid mehitamata õhusõidukite kasutamiseks ning vastavate võimete arendamiseks. Kontseptsioon kiideti heaks 2026 I kvartalis ning selle elluviimine jätkub SIM-i mehitamata õhusõidukite juhtrühmas. - Koostöös Riigikantselei, ministeeriumite ja ametitega on käivitati drooniseire ja -tõrje arendamiseks vajalik võrgustik, mis asus ette valmistama mehitamata õhusõidukite rollijaotuse eelnõud. - Kuulutati välja olulised hanked seireseadmete ja tõrjevahendite hankimiseks. Seireseadmete hange suuruses 460 miljonit koostati koostöös Kaitseministeeriumi valitsemisalaga ühishankena. Tõrjevahendite hange mahus 30 miljonit on suunatud PPA-le vajalike vahendite soetamiseks.

Programmi 2027-2030 prioriteetsed väljakutsed

Prioriteetne väljakutse	Paremate tingimuste loomine tulemuslikeks ennetustegevusteks
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Elu-, tervise- ja varakahjud pole viimastel aastatel soovitud mahu vähenenud. Ennetustegevuste kättesaadavus ja rakendamise ulatus on endiselt ebapiisavad. Mitmete elluviidavate ennetustegevuste mõju on hindamata ning puudub kindlus, et tegevused ei põhjusta kahju. Ennetuse riiklikud arendustegevused on alarahastatud ning konkureerivad rahadega, mis kulub ennetamata jäänud probleemide lahendamisele.
Prioriteetne väljakutse	Vägivalla all kannatanute parem kaitse
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Perevägivallast mõjutatud inimesi tuleb aidata süsteemselt ja vajaduspõhiselt ning selleks toetada erinevate partnerite (nt KOV) poolt pakutavate teenuste kvaliteedi edasi arendamist ning valdkondade ülest koostööd.
Prioriteetne väljakutse	Relvade seotud regulatsiooni ajakohastamine
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Oluline on tagada, et relvi omavad ja kasutavad ainult usaldusväärsed ning seadusest tulenevatele nõuetele vastavad isikud ning et turvateenuseid osutavad ettevõtted tegutsevad õiguspäraselt ja vastutustundlikult. Sellel on otsene mõju inimeste turvalisusele, avalikule korrale ja riigi julgeolekule. Kiiresti muutuv julgeolekukeskkond, tehnoloogia areng ning Euroopa Liidu õigusest tulenevad nõuded eeldavad relvade omamise, käitlemise ja järelevalve süsteemi pidevat ajakohastamist. Üha olulisem on tagada tõhus ja ajakohane taustakontroll, pidev järelevalve ning riigi võimekus tuvastada ja ennetada olukordi, kus relva omamine või kasutamine võib kujutada ohtu inimesele, ühiskonnale või riigi julgeolekule. Samal ajal peab regulatsioon toetama seaduskuulekate relvaomanike õigusi ning võimaldama turvaettevõtetele tegutseda selges ja läbipaistvas õigusruumis.
Prioriteetne väljakutse	Kohalike omavalitsuste võimekuse ja valdkondadevahelise koostöö arendamine turvalise elukeskkonna kujundamisel
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Omavalitsused tajuvad turvalisuse valdkonda erinevalt, mistõttu on tegevuste kavandamine ja prioriseerimine ebahõltsam. Sageli ei teadvustata ka juba tehtavat tööd turvalisuse kujundamisena (nt ruumiline planeerimine, lastekaitse, liikluskorraldus ja elutähtsate teenuste tagamine), mistõttu jääb turvalisus strateegilistes dokumentides killustatuks ega moodusta terviklikku juhtimisvaadet. Ühtse arusaama ja raamistikuta sõltub turvalisuse tase kohaliku juhtimise teadlikkusest ja ressursidest. Kui turvalisuse valdkonna tegevusi ei kavandata üle Eesti süsteemselt ja võrreldavatel alustel, süveneb piirkondlik ebavõrdsus ning elanike turvatunne ja ligipääs ennetavatele teenustele võivad oluliselt erineda. Seetõttu on vajalik ühtlustada põhimõtteid, tugevdada kompetentse ja siduda turvalisuse eesmärgid selgelt kohalike arengukavade ning eelarveotsustega.
Prioriteetne väljakutse	Selge rollijaotuse kujundamine avaliku korra tagamisel
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Avalikku korda tagava ressursi rakendamise põhimõtted vajavad jätkuvalt kaasajastamist, sest siseturvalisuse asutuste esmareageerijad on sunnitud tegelema juhtumitega, mille lahendamisel peaks põhiroll olema mõnel muul asutusel, kohalikul omavalitsusel, sotsiaal- või tervishoiusüsteemil või ettevõtetel. Praegune praktika seob piiratud reageerimisressurssi kõrval ülesannete lahendamisega ning vähendab võimekust keskenduda olukordadele, kus on vahetu oht inimese elule, tervisele või avalikule korrale, ehk mis on pädevuse järgselt politseiasutuste olemuslikuks ja delegeerimatuks ülesandeks.
Prioriteetne väljakutse	Süüteo menetluse lihtsuse ja kiiruse suurendamine
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Piiratud ressursside tingimustes on vajalik süüteo menetluse tõhustamine automatiseerimise ja digitaliseerimise kaudu. Käsitsi tehtavate toimingute ja paberipõhise asjaajamise vähendamine loob eeldused nii riigisisese kui ka rahvusvahelise teabevahetuse, sealhulgas ekspertiisiasutustega suhtluse, kiirendamiseks. See võimaldab suunata inimressurssi otstarbekamalt, kasutada paremini analüütilisi võimalusi, parandada menetluste kvaliteeti ning olla kannatanu keskselt kannatanul ka teadlik, kes menetleb tema süüteoavaldust ja millises seisus on menetlus.
Prioriteetne väljakutse	Objektide valve ja isikukaitse rakendamise põhimõtete ajakohastamine
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Muutunud julgeolekuolukord on toonud kaasa täiendavad ootused isikukaitse osas. Viimastel aastatel on seoses täiendavate isikute pikaajalise kaitsega PPA isikukaitseülesannete maht märkimisväärselt kasvanud. Samas puudub sobiv õiguslik raamistik nii otsustusprotsessi kui kaitsetegevuseks vajaliku rahastamise osas. Tehnoloogia arengust tulenevate ohtude ja võimalustega toimetulek ning usaldusväärse olukorrateadlikkuse tagamine kasvavate infovoogude, tehisarvu, kiiresti muutuva keskkonna ja desinformatsiooni tingimustes.

Prioriteetne väljakutse	Drooniseire ja droonitõrje võime välja arendamine
Miks oluline, milles seisneb väljakutse?	Mehitamata õhusõidukeid liigub õhuruumis üha enam ning sellega võib kaasneda erinevaid riske, nt luuretegevus, rünnakud, õnnetused, salakaubavedu jm kuritegevus. 2030. aastaks on vajalik välja arendada Dronepolice võimekus PPA-s, mis tähendab mehitamata õhusõidukitest tulenevate ohtude kiire tuvastamise ning maandamise võimekust. Eelnevalt tulenevalt on vajalik järgnevatel aastatel teha mahukaid investeeringuid riikliku õhuruumi jälgimise arendamiseks. Õhuruumi jälgimise arendamine peab toimuma riigiüleselt, et tagada kõigi asutuste eesmärged ning huvid. Lisaks õhuruumi jälgimisele on oluline välja arendada ja investeerida PPA droonitõrje võimekusse, mis suudaks maandada mehitamata õhusõidukitest tulenevaid ohtusid. Mehitamata õhusõidukid võimaldavad riigiasutustel samuti toimetada kiiremini, ohutumalt ning kasutada olemasolevat ressursi säästlikumalt. Mehitamata õhusõidukite ulatuslikum rakendamine eeldab vajalike regulatsioonide täiendamist, mis tagaks riiklike mehitamata õhusõidukite ohutu ja läbipaistva käitumise. Samuti eeldab valdkond olulisi investeeringuid, et saavutada võimekuse tasemed, mis suudaksid teatud tegevustes asendada või aidata operatiivtöötajaid ning seeläbi tõhusamalt tegutseda.

PROGRAMMI TEGEVUSED

PROGRAMMI TEGEVUS 1. Ennetus siseturvalisuses

PROGRAMMI TEGEVUS 2. Korralduse ja süsteemide arendamine

Programmi tegevus 1:

Ennetus siseturvalisuses

Eesmärk

Riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja erasektori koostöös on loodud turvaline elukeskkond ning tulemusliku ennetustöö abil on vähenenud riskikäitumine ja süüteod, inimesed on teadlikumad ning oskavad ohte ennetada ja neile reageerida.

Mõõdikud

Programmi tegevuse eesmärgi mõõdikud	Suund	Tegelik			Sihttase					Allikas
		2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030	
Kohalike omavalitsuste osakaal, kelle arengukavas on turvalisus eesmärgistatud	Suurem parem	67 %	76 %	-	76 %	89 %	90 %	95 %	97 %	SIM
Inimeste osakaal, kes on viimase aasta jooksul kasutanud ennetusabinõusid oma vara kaitsmiseks	Suurem parem	-	76 %	-	75 %	75 %	75 %	75 %	75 %	SIM, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring
Elanike osakaal, kes on valmis lähisuhtevägivalla juhtumist politseid teavitama ¹	Suurem parem	-	-	-	-	37 %	38 %	38 %	40 %	PPA, Eesti elanikkonna turvalisuse uuring

Mõõdikud näitavad ennetustegevuste mõju ühiskonnas laiemalt ning muutusi inimeste ja organisatsioonide käitumises, teadlikkuses ja valmisolekus panustada turvalise elukeskkonna kujundamisse.

„Kohalike omavalitsuste osakaal, kelle arengukavas on turvalisus eesmärgistatud“ näitab, mil määral on kohaliku tasandi koostöö ja nõustamistegevused viinud selleni, et turvalisus on omavalitsuste strateegilistes eesmärkides teadlikult arvesse võetud. Kohalikud omavalitsused on olulised turvalise elukeskkonna kujundajad, tehes seda hariduse, sotsiaalabi, noorsootöö ning heakorra ja ruumilise planeerimise jt kohalike küsimuste lahendamise kaudu. Mõõdik peegeldab ennetustegevuste tulemusel kasvanud institutsionaalset valmisolekut ja pühendumist turvalise elukeskkonna kujundamisele.

„Inimeste osakaal, kes on viimase aasta jooksul kasutanud ennetusabinõusid oma vara kaitsmiseks“ näitab inimeste teadlikkuse ja ennetava käitumise muutust. Näitaja kaudu saab hinnata, kas teavitustegevused ja ennetusmeetmed on suurendanud inimeste valmisolekut vara kaitsmise kaudu riske vähendada.

„Elanike osakaal, kes on valmis lähisuhtevägivalla juhtumist politseid teavitama“ näitab inimeste teadlikkust, usaldust ja kannatanute kaitsmiseks sekkumisvalmidust. Mõõdik peegeldab, kas ennetus- ja teavitustegevused on suurendanud elanike valmisolekut vägivallajuhtumitest teada andma, sh abi otsima. Soov on jõuda olukorrani, kus inimesed tunneksid, et vägivallal ei ole õigustust, oskaksid vägivallada märgata ja julgevad sellele asjakohaselt reageerida.

¹ Uus programmi tegevuse mõõdik alates perioodist 2026-2029.

Programmi tegevuse täitmine

Valdkonnaüleline ennetus

2025. aastal keskendus Ennetusnõukogu ennetussüsteemi tõenduspõhisuse ja valdkonnaülese juhtimise tugevdamisele. Nõukogu otsusest lähtuvalt toimus ennetuse teadusnõukogu poolt järgmiste ennetustegevuste tõendatuse taseme määramine ning toetati põhimõtet suunata rahastus eelkõige tõenduspõhistele ja mõjusatele sekkumistele. Ennetustegevuste veebilehte uuendati. Samuti lepiti asekantslerite tasandil kokku ühtsetes riiklikes ennetustegevuste rahastamispõhimõtetes, et ühtlustada ministeeriumide ja nende haldusala asutuste praktikaid. Valdkonnaülest riskide ennetamiseks otsustati luua Ennetusnõukogu juurde tähtajaline radikaliseerumise ennetamise tööühm, mille ülesanne on koostada tegevuskava aastateks 2026–2030 ning anda regulaarselt ülevaade selle elluviimisest. Poliitikakujundamise tasandil toetas nõukogu alkoholi tarvitamise vähendamise arengusuundade ja meetmete paketi esitamist Vabariigi Valitsusele ning otsustas toetada uue tubakapoliitika riikliku strateegia väljatöötamist aastaks 2027.

Turvalise elukeskkonna kujundamisel ja arendamisel on oluline roll kohalikel omavalitsustel

Turvalise elukeskkonna kujundamisel ja arendamisel on kohalikel omavalitsustel oluline roll, mille tähendus on viimastel aastatel veelgi suurenenud. Selle toetamiseks käivitas SIM turvalisuse arenguprogrammi, mille eesmärk on arendada kohalike omavalitsuste võimekust turvalisuse süsteemseks kavandamiseks ja elluviimiseks ning toetada KOV-ide teadlikku rollivõttu turvalise elukeskkonna loojana. Programmi raames toetati kaheksat omavalitsust (Tallinn, Kohtla-Järve, Narva ja Viljandi linn ning Saaremaa, Rapla, Saarde ja Elva vald) nii eksperttoe, rahaliste vahendite kui ka praktiliste tööriistade kaudu. Lisaks määras SIM igale osalevale KOV-ile juhendaja või mentori, kes toetas omavalitsust programmi tegevuste kavandamisel ja elluviimisel.

Turvalisuse valdkonna teadlikkuse suurendamiseks ja elanike kaasamise toetamiseks alustasid Saaremaa vald ja Tallinna linn programmi „Teadlikult turvalisem“ piloteerimist. 2025. aastal laiendati piloteerimist Viljandi ja Narva linnale. Sama aasta jooksul jätkusid KOV-ides tegevused turvalisuse arenguprogrammi põhimõtete lõimimiseks igapäevastesse tööprotsessidesse ning programmiga liitunud omavalitsused jagasid oma kogemusi ja häid praktikaid ka maakonna teistele KOV-idele.

Turvalisuse valdkonna koostöö ja võrgustikutöö edendamiseks toimusid tegevused nii maakondlikul kui ka üleriigilisel tasandil. Maakondade turvalisuse nõukogud tegutsesid 2025. aastaks kinnitatud tööplaanide alusel, korraldades koosolekuid, infopäevaseid, koolitusi ja õppuseid. Üleriigilisel tasandil viidi läbi kolm ühepäevast seminari ja üks kahepäevane seminar maakondade arendusorganisatsioonide, turvalisuse nõukogude ning turvalisuse arenguprogrammis osalevate kohalike omavalitsuste esindajatele, toetades teadmiste vahetust ja ühtsema käsituse kujunemist.

2025. aastal viidi lõpule ka ettevalmistavad tegevused turvalisuse arenguprogrammi edasiseks arendamiseks. Avalike hangete tulemusel leiti teenuseosutajad kohalike omavalitsuste turvalisuse arenguprogrammi rakendamise hindamiseks ning tulemuslikkuse hindamise mudeli väljatöötamise ja katsetamise uuringu läbiviimiseks ning KOV-ide nõustamisteenuse osutamiseks aastatel 2026–2028. Avatud konkursi tulemusel valiti välja järgmised kaheksa kohalikku omavalitsust – Hiiumaa, Kanepi, Lääne-Nigula, Mustvee ja Valga vald ning Paide, Rakvere ja Võru linn –, kes alustavad turvalisuse arenguprogrammi tegevustega 2026. aastal. Nende omavalitsuste kaasamine loob eeldused turvalisuse valdkonna süsteemsemaks arenguks laiemalt ning panustab strateegia „Eesti 2035“ ja Vabariigi Valitsuse tegevuskavas toodud vajalike muutuste elluviimisse, sh kohaliku tasandi võimekuse ja ennetava lähenemise tugevdamisse.

Lähisuhtevägivalla ennetamine

Vägivalla vähendamiseks jätkati lähisuhtevägivalla ennetamise tegevuskava 2024-2027 täitmisega. Valmis juhtumianalüüs: ametiasutuste tegevus surmaga lõppenud perevägivalla juhtumite lahendamisel. Tegemist on olulise uuringuga, sest varasemalt seda teemat Eestis uuritud ei ole. Uuringu tulemuseks olid ettepanekud asutustele tööprotsesside muutmiseks, et kaasa aidata surmaga lõppevate lähisuhtevägivalla juhtumite ennetamisele.

SIM algatas korraaitseseeduse § 44 täiendamise eelnõud viibimiskeelu osas, mis on tänaseks jõustunud. Seaduseelnõu peamine eesmärk on aidata perevågivalla ohvreid, sealhulgas lapsi, vågivallaringist väljuda ning tagada neile parim kaitse ja turvatunne. Eelnõuga jõustunud muudatused tõid kaasa ka PPA tööprotsesside ülevaatamise ja korraastamise vajaduse.

Turvalise elukeskkonna kujundamine

Jätkati avaliku ruumi ohutut ja turvalist käitumist soodustavaks kujundamist. PPA tellimisel valmis turvalise ruumiloome teadustöö, koos uute tööriistadega, mis abistavad politseiametnikel ruumist mõjutatud ohtusid paremini kaardistada ja teha ettepanekuid kohalikele omavalitsustele nende muutmiseks. Toimus koolitussari, mis andis praktilised teadmised ruumiotsuste tegemiseks ja aitab luua kohalikul tasandil ruumiotsuste tegijate ja politseinike vahel võrgustikku.

Tegevus- ja relvaload

2025. aastal tunnistati süüteo sooritamise tõttu kehtetuks 41 relvaomaniku relvaluba, mis on samas suurusjärgus nagu 2022. ja 2023. aastal. Nende juhtumite arv, kus relvaluba tunnistati kehtetuks inimestel, kelle tegevus ohustas turvalisust või Eesti julgeolekut, ei ole tõusnud ja on jäänud ka 2025. aastal samale tasemele (2025. aastal 24). See näitab, et järelevalve on jätkuvalt tõhus ning kõrgema riskiga isikute varajane tuvastamine toimib.

Uuendati füüsilise isiku relvadega seotud lubade taotluste menetlemise ja loa omaja üle järelevalve teostamise juhend. Töötati välja sõjarelva ja relvasüsteemi käitlemist reguleerivate õigusaktide tundmise kontrollimise eksami kord, hindamisjuhend ning eksamiülesanded.

Relvaseaduse muudatuste rakendamiseks loodi ja võeti relvaregistris kasutusele juriidilistele isikutele digitaalsed relvaraamatud, mis asendasid senise paberkandjal arvestuse ühtse ja kontrollitava elektroonilise lahendusega, mis vähendab halduskoormust ning lihtsustab ettevõtjatele andmete haldamist ja edastamist.

Teenistus- ja tsiviilrelvade registri arendus jätkub, et digitaliseerida kogu loamenetlus ja järelevalve ning teenistusrelvade üle arvestuse pidamine.

Objektide valve ja isikukaitse

Koostati ja tutvustati memorandumit isikukaitse hetkevõimekuse kohta, et juhtida tähelepanu (sh poliitilisel tasandil) valdkonna kesksetele probleemkohtadele. Probleemkohtade lahendamine on eelduseks, et tagada isikukaitse teenuse jätkusuutlik ja kvaliteetne ning väliskeskkonnas toimuvatele muutustele vastav teostamine.

2025. aastaks oli täiendavate isikute pikaajalise kaitse osas lõppenud Eesti suursaadiku Ukrainas kaitse ja otsustatud lõpetada Ameerika Ühendriikide suursaadiku kaitse. Samas lisandus Kaja Kallase kaitse² seoses tema nimetamisega Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ametikohale. Samuti on PPA seoses Vene Föderatsiooni täiemahulise sõjaga Ukrainas julgestanud Eesti Vabariiki esindavate erineva tasemega delegatsioone nende Ukraina visiitide ajal, keskmiselt kümnel korral aastas.

Teenused

Programmi tegevust „Ennetus siseturvalisuses“ viiakse ellu SIM-i ning PPA teenuste kaudu. Eesmärgiks on suurendada kohalike omavalitsuste turvalisuse kavandamise ja elluviimise võimekust ning toetada meetmete rakendamist, mis vähendavad süütegusid soodustavaid tingimusi ja riskikäitumist, pöörates sealjuures tähelepanu turvalise avaliku ruumi kujundamisele.

SIM vastutab poliitika kujundamise ning selle elluviimise koordineerimise eest. Tegevused on suunatud turvalise elukeskkonna kujundamisele ja kohalike omavalitsuste turvalisuse võimekuse suurendamisele. Selleks kujundatakse SIM-i teenuste kaudu eri poolte oskusi ja hoiakuid, võimestatakse inimesi ja kogukondi, kohalike omavalitsusi, täpsustatakse eri asutuste, ühingute ja kogukondade rolle ja arendatakse nende vahelist koostööd. Olulisimal kohal on vågivalla ennetamise ja selle riski varajase märkamisega seotud

² PPA poolt teostatakse kaitset Eestis viibimise ajal.

tegevused, nt inimeste teadlikkuse suurendamine ja oskuste parandamine, milleks viiakse ellu erinevaid teadus- ja/või tõenduspõhiseid tegevusi. Enam tegeletakse küberkiusamise ja interneti vahendusel toime pandava laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamisega.

PPA piirkondliku politseitöö teenus keskendub rikkumiste ennetamisele ja kogukonna turvalisust häirivate probleemide lahendamisele koostöös partneritega. Julgestusteenuse kaudu tagatakse kaitstavate isikute, valvatavate objektide ja PPA taristu turvalisus ennetamiseks võimalikke ründeid. PPA poolt elluviidava tegevus- ja relvalubade väljaandmise teenusega viiakse ohtude ennetamiseks läbi tegevus- ja relvalubadega seotud menetlusi ning teostatakse riikliku järelevalvet. Süütegude ja ohtu sattumise riski ennetamiseks viiakse PPA-s ellu ka ennetuse teenust, mille raames juhitakse projekte, kampaaniaid, avalikke esinemisi ja üritusi koostöös partneritega avalikust, era- ja mittetulundussektorist.

Teenuse nimetus	Teenuse eesmärk	Teenuse lühikirjeldus	Teenust elluviiv asutus
Vägivalla vähendamise poliitika kujundamine	Süüteo menetluspoliitika väljatöötamine ja selle elluviimise koordineerimine	Süüteo ennetuspoliitika on teadus- ja tõenduspõhine tegevuste kogum eesmärgiga vähendada süütegude põhjuseid ja tegureid, õigusvastase käitumise võimalusi ning raskendada süütegude toimepanemist. Süüteo ennetuspoliitikat kujundatakse koostöös teiste asjaomaste ministriumite, riigi- ja kohalike omavalitsuste asutustega ja koostööpartneritega. Ennetustegevus on eelkõige suunatud meetmetele, mis vähendavad kuritegevust soodustavaid tingimusi ja aitavad ära hoida riskikäitumist. Ennetuse eesmärk on säästa elusid vähendada raskeid tervisekahjustusi. Ohtude ja süütegude võimalikult varajane ennetamine ja vähendamine on võtmetähtsusega turvalisema kogukonna loomisel.	SIM
Ennetuspoliitika kujundamine	Ennetus- ja ohutuspoliitika väljatöötamine ning ministriumide valitsemisala asutuste ohutus ja ennetusvaldkonna tegevuse koordineerimine	Ohutus ja ennetuspoliitika väljatöötamine ning ministriumide valitsemisala asutuste ohutus ja ennetusvaldkonna tegevuse koordineerimine. Teenus on suunatud turvalise elukeskkonna kujundamisele ja inimeste teadmiste, oskuste, hoiakute ja käitumise mõjutamisele, et vähendada sellega ohte, ohtu sattumist, ning luua eeldused turvalisuseks ja sh turvatundeks. Selleks kujundatakse eri poolte oskusi ja hoiakuid, võimestatakse inimesi ja kogukondi, täpsustatakse eri asutuste, ühingute ja kogukondade rolle ja arendatakse nende vahel koostööd.	SIM
Julgestusteenus	Tõkestatud on kaitstava isiku elu, tervise ja kehalise puutumatuse vastu suunatud ründed ning valveobjekti puutumatust ja vara säilimist ähvardavad ohud. Turvalisus PPA kasutuses oleval taristul on tagatud.	Teenusega tagatakse Vabariigi Presidendi ja tema perekonna, samuti seaduses sätestatud juhl ametist lahkunud presidendi, peaministri, välisriigi riigipeade/valitsusjuhtide, välisministrite ja PPA peadirektori poolt määratud isikute kaitsmiseks, PPA poolt valvatavate objektide ning PPA kasutuses oleva taristu turvalisuse tagamiseks vajalike meetmete planeerimine ja rakendamine.	PPA
Piirkondliku politseitöö teenus	Koostöös kogukonna ja partnerorganisatsioonidega on leitud lahendused turvalisust enim häirivatele probleemkohtadele ning mõjutatud riskisikute käitumist.	Teenusega tagatakse kogukonna vajadustest lähtuv ja probleemide lahendamisele keskendunud politsei tegevus konkreetses piirkonnas.	PPA
Tegevus- ja relvalubade väljaandmise teenus	Õigustatud isikutele tegevus- või relvaloa väljastamise ning loa omajate üle tehtava järelevalvega on toetatud kogukonna turvalisus.	Ohtude ennetamiseks ja tõrjumiseks viiakse läbi relva- ja tegevuslubadega seotud menetlusi ning teostatakse riikliku järelevalvet. Korraldatakse relvaloata isikute relvade või leitud relvade hoiule võtmist, tsiviilrelvade ja laskemoona riiki sisse- ja väljaveo lubade väljastamist ning tsiviilrelvade ja laskemoona sundvõõrandamist.	PPA
Ennetuse teenus	Kogukonnad on turvalised ja elukeskkond ohutu.	Teenusega tagatakse süütegude ja ohtu sattumise riski ennetamiseks projektide, kampaaniate, avalike esinemiste ja ürituste läbiviimine koostöös partneritega avalikust-, era- ja mittetulundussektorist.	PPA

Olulisemad arendus- ja tegevuseesmärgid

Prioriteetne väljakutse: Paremate tingimuste loomine tulemuslikeks ennetustegevusteks		Vastutaja
1.	Luuakse tingimused tulemuslike ennetustegevuste planeerimiseks, elluviimiseks ja tulemuste hindamiseks.	JDM
2.	Tõhustatakse ennetusnõukogu ja ennetuse teadusnõukogu tegevusi ning rakendatakse valdkonnaülese ennetuse tegevuskava, et parandada ennetustegevuste elluviijate võimalusi väljaõppeks, suurendada riikliku tuge sekkumiste rakendamisel ning laiendada võimalusi tegevuste tulemuslikkuse hindamiseks. Sellega suureneb võimekus toetada kogu elanikkonna, eeskätt laste ja noorte arengut, sotsiaalsete oskuste õpet, elukeskkonda, toimetulekut ning heaolu.	JDM
3.	Jätkatakse sihistatud ennetustegevustega ning tulemuslike ennetustegevusi võetakse laialdasemalt kasutusele, et vähendada elu-, tervise- ja varakahjusid. Kaasatakse laialdasemalt erasektorit, et inimeste teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning vastutustunnet suurendada ja ohutussõnumite levikut laiendada. Erasektori kaasaabil on kavas suurendada tuleohutute hoonete hulka, kujundada ennetussõnumeid mõjusamateks.	JDM
Prioriteetne väljakutse: Vägivalla all kannatanute parem kaitse		Vastutaja
1.	Ametkondade andmevahetus muudetakse operatiivsemaks. Kuigi andmekogu süsteemid on asutustel olemas, siis neid on vaja omavahel liidestada. Vastav tegevus toetab otseselt ka Korrakaitseaduse eelnõu muudatust, mis puudutab viibimiskeeldu, sest ka see seaduse muudatus toob kaasa endaga vajaduse PPA-s kasutusel olevate töövahendite digitaliseerimiseks.	SIM
2.	Jätkatakse lähisuhtevägivalla tegevuskava täitmise ja alustatakse uue tegevuskava ettevalmistamisega.	SIM
3.	Otsitakse lahendusi vaikse hädaabiteate tegemiseks, et tagada vägivalla ohvritele ohutu abi saamine.	SIM
Prioriteetne väljakutse: Relvadega seotud regulatsiooni ajakohastamine		Vastutaja
1.	Ajakohastatakse relvadega seotud õigusraamistik ning töötatakse välja ja rakendatakse relvaseaduse uus terviktekst. Eesmärk on luua selge, kaasaegne ja ühtne regulatsioon, mis toetab tõhusat järelevalvet, vähendab õiguslikku killustatust ning vastab muutunud julgeolekukeskkonnale ja Euroopa Liidu nõuetele.	SIM
2.	Jätkatakse teenistus- ja tsiviilrelvade registri arendamist, et digitaliseerida kogu loamenetlus- ja järelevalveprotsessid ning parandada teenistus- ja tsiviilrelvade üle arvestuse pidamist. Digilahenduste arendamine võimaldab tõhustada taustakontrolli, parandada andmekvaliteeti ja kättesaadavust ning vähendada nii halduskoormust kui menetlusaega.	PPA
Prioriteetne väljakutse: Kohalike omavalitsuste võimekuse ja valdkondadevahelise koostöö arendamine turvalise elukeskkonna kujundamisel		Vastutaja
1.	Toetatakse ja suunatakse turvalise elukeskkonna arendamist kohalikul tasandil. Alates 2023. aastast on omavalitsustel võimalus osaleda SIM-i korraldatavas turvalisuse arenguprogrammis, mille tegevused kestavad 2028. aastani. Turvalise elukeskkonna arendamist kohalikes omavalitsustes toetavad ja suunavad koostöös SIM-iga PPA ja Päästeamet.	SIM
2.	Kaheksa kohaliku omavalitsust (Hiiumaa, Kanepi, Lääne-Nigula, Mustvee ja Valga vald ning Paide, Rakvere ja Võru linnad) rakendavad aastatel 2026-2028 turvalisuse tegevusmodelit. Arenguprogrammi läbiviimisega saavutatakse järgmised oodatavad tulemused: 2.1. KOV-is on turvalisuse valdkond süsteemselt planeeritud ja toimub tegevuste seire; 2.2. turvalisuse valdkonnas, sh ennetuses, on kasutusele võetud tulemuslikud sekkumised; 2.3. KOV-i ametnike arusaam turvalisuse valdkonnast on paranenud ning osatakse luua seoseid teiste valdkondadega.	SIM
3.	Maakonna tasandil toetatakse turvalisuse võrgustikke ühiseks turvalisuse valdkonna eesmärgistamiseks ja planeerimiseks. Maakondade turvalisuse võrgustikud on elujõulised ning iga-aastased maakonna turvalisuse nõukogu tegevuse eesmärgid, sihid ja tulemused on kokku lepitud.	SIM
4.	Toetatakse üleriigilise sh maakonna tasandi turvalisuse võrgustikke, läbi mille tõstetakse võrgustikuliikmete teadlikkust ja suurendatakse koostöövalmidust.	SIM
5.	Uuendatakse turvalisuse arenguprogrammi struktuuri, metoodikat ja töövahendeid, arvestades programmi rakendamise hindamise ning tulemuslikkuse hindamise mudeli väljatöötamise ja katsetamise uuringut ning arenguprogrammi ekspertmeeskonna soovitusi.	SIM
6.	Töötatakse välja ja kehtestatakse turvalisuse arenguprogrammi kaasajastatud mudeli rakendamise põhimõtted aastateks 2028+.	SIM
Prioriteetne väljakutse: Objektide valve ja isikukaitse rakendamise põhimõtete ajakohastamine		Vastutaja
1.	Töötatakse välja otsustusprotsess ja rahastusmudel täiendavate isikute pikaajalise isikukaitse määramiseks ja rakendamiseks.	SIM

2.	Luuakse selged õiguslikud alused isikukaitse meetmete tõhusaks kohaldamiseks siseriiklike võtmeisikute turvalisuse tagamisel.	SIM
3.	Töötatakse välja objektivalve tõhustamise ettepanekud.	PPA

Programmi tegevus 2:

Korrakaitse ja süüteomenetlus

Eesmärk

Sündmustele reageerimisel rakendatakse olukorrale vastavaid ressursse, seades esikohale inimeste elu ja tervist ohustavad juhtumid ning sündmuste lahendamist ja süütegude menetlemist toetavad kaasaegsed digilahendused ja automaatsed järelvalvesüsteemid.

Mõõdikud

Programmi tegevuse eesmärgi mõõdikud	Suund	Tegelik			Sihttase					Allikas
		2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030	
Tiheasustusega alal elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal	Suurem parem	83 %	92 %	94 %	99 %	95 %	95 %	95 %	95 %	PPA
Hajaasustusega alal elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal	Suurem parem	74 %	80 %	78 %	95 %	95 %	95 %	95 %	95 %	PPA
Atesteeritud patrullpolitseinike osakaal (võrreldes patrullpolitseinike arvuga)	Suurem parem	-	-	-	25 %	75 %	90 %	90 %	90 %	PPA

Mõõdikud näitavad korrakaitse ja süüteomenetluse tegevuste otseseid tulemusi ning politsei võimekust tagada avalikku korda ja reageerida tõhusalt ohtlikele sündmustele. Avaliku korra tagamiseks on olulisim valmisolek reageerida elu ja tervist ohustavatele sündmustele.

„Tiheasustusega alal elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal“ peegeldab korrakaitse operatiivset suutlikkust tagada avalik kord ning lõpetada kõrge riskitasemega sündmused võimalikult kiiresti.

„Hajaasustusega alal elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal“ kirjeldab politsei võimekust tagada vajalik reageerimistase ka hajaasustusega piirkondades, kus geograafilised vahemaad ja ressursijaotus muudavad reageerimise keerukamaks. Näitaja kaudu saab hinnata, kas inimestele tagatakse võrreldav turvalisuse tase sõltumata nende elukohast. PPA suutlikkust reageerida väljakutsetele mõjutab kõige enam esmareageerijate ehk patrullide puudus. Ressursside piisavus mh ka maapiirkondades vajab tähelepanu, sest ohu korral abi saabumine võib võtta liiga kaua aega. See tähendab, et kriitiliste juhtumite korral tulevad abijõud kaugelt ja olukorra lahendamine võib viibida. Sündmustele reageerimise aeg on varasemate aastatega võrreldes pidevalt tõusnud, millele on kaasa aidanud tehnoloogia nutikam kasutamine, sh targem planeerimine. Samas on patrullide keskmine väljapaneku arv pidevalt vähenenud, mis võib hakata tulevikus mõjutama väljakutsetele jõudmise kiirust ning liiklusjärelvalve ja avaliku korra tagamise taset.

Elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste mõõdikute täitmise eelduseks on, et PPA esmareageerijate arv säilib olemasoleval tasemel. Mõõdik „Atesteeritud patrullpolitseinike osakaal“ näitab, millisel määral vastavad patrullpolitseinikud nõutud pädevusstandarditele ning on saanud vajaliku väljaõppe, teadmised ja oskused professionaalseks ülesannete täitmiseks siseturvalisuse ja avaliku korra tagamisel, suurendades seeläbi ka usaldust politsei vastu.

Programmi tegevuse täitmine

Avaliku korra tagamine

Tagati valmisolek reageerida elu ja tervist ohustavatele sündmustele. Elu ja tervist ohustavatele sündmustele reageerimise aeg on varasemate aastatega võrreldes paranenud. Reageerimisaja sihtide saavutamisele on aidanud kaasa tehnoloogia nutikam kasutamine, sh targem planeerimine, kuigi patrullide keskmine väljapaneku arv on vähenenud. Politseipatrullide keskmine väljapanek oli 2025. aastal 65.

PPA suutlikkust reageerida väljakutsetele mõjutab kõige enam esmareageerijate ehk patrullide puudus. Ressursipuudusega kaasneva suure koormuse tõttu on patrullide tööaeg suuremates linnades sisustatud peamiselt väljakutsetele reageerimisega ning muudeks tegevusteks, nagu ennetus, liiklusjärelvalve ja avaliku korra tagamine, jääb aega minimaalselt. Väiksemates kohtades on koormus madalam, kuid mõnedes maakondades on väljas vaid paar patrulli ja need võivad olla osaliselt komplekteeritud abipolitseinikest. See tähendab, et kriitiliste juhtumite korral tulevad abijõud kaugelt ja olukorra lahendamine võib viibida. Patrullpolitseinike arvu jätkuv vähenemine võib hakata tulevikus mõjutama väljakutsetele jõudmise kiirust.³

Politsei väljakutsete arv jäi võrreldes 2025. aastaga sisuliselt samale tasemele, kuid vähenes Alfa väljakutsete arv (-3600) ning kasvas Bravo ja Charlie väljakutsete arv (+4000). Samas on positiivne, et sõltumata Bravo ja Charlie väljakutsete arvu kasvust jäi keskmine reageerimisaeg samale tasemele, mis 2025. aastal – Bravo 11 minutit ja Charlie 8 minutit. Politseile tehti ööpäevas keskmiselt 341 väljakutset.

Kuigi viimasel paaril aastal on Eestis stabiliseerunud varavastaste kuritegude kasv ja vähenenud rasked vägivallakuriteod, on viimastel aastatel olnud järjest olulisi sündmuseid, mis vapustavad suurt osa Eesti inimesi (nt Raasiku juhtum).

Süüteomenetlus

Tehti ettevalmistusi süüteomenetluse ja sellega seotud menetluste digitaliseerimiseks. Valmisid MIS-X võimalike rakenduste analüüsid, mis hõlmavad haldusmenetluse, väärteomenetluse ja nõuete halduse rakendusi ning hoiatusmenetluse infosüsteemi uut versiooni HIS2. Need analüüsid loovad aluse menetluste ühtsemaks, andmepõhisemaks ja vähem käsitööst sõltuvaks korraldamiseks.

Automaatse liiklusjärelvalve vaatest on HIS2 analüüsi valmimine oluline edasiminekuks, sest uus hoiatusmenetluse infosüsteem on eelduseks nii senise automaatse liiklusjärelvalve jätkusuutlikkusele kui ka uute järelvalvevõimaluste kasutuselevõtule. Ilma HIS2 arenduseta on oluliselt piiratud näiteks ühissõidukiradade väärkasutuse, keelava fooritule eiramise ja muude liiklusnõuete automaatne tuvastamine. Võimaluste tegelik kasutuselevõtt sõltub aga vajalike rahastusotsuste tegemisest.

Teenused

SIM korrakaitsepoliitika kujundamise teenus loob strateegilise raamistiku korrakaitse tagamise valdkonnale. PPA teenuste kaudu tagatakse avalik kord, kogukonna turvalisus ning õigusnormide järgimine. Patrullitöö teenus keskendub ohtude varajasele tuvastamisele ja reageerimisele rikkumiste kõrvaldamiseks. Liiklusjärelvalve teenuse eesmärk on vähendada liiklejate riskikäitumist ja parandada liiklusohutust. Eriüksuse ja kiirreageerimise teenus tagab suutlikkuse reageerida kõrgendatud ohuastmega sündmustele ning tõrjuda avalikku korda ähvardavaid ohte ka keerukates ja eritingimusi nõudvates olukordades. Isikute kinnipidamise teenus tagab turvalised kinnipidamistingimused ja menetlustoimingute tõrgeteta läbiviimise. Isikute otsimise teenus võimaldab tagaotsitavate ja kadunud isikute tuvastamist ning toetab rahvusvahelist koostööd. PPA kogukonnaga seotud süütegude lahendamise teenuse kaudu tagatakse süütegude lahendamine, et vähendada süütegude korduvust ja nende tagajärgede ulatust ning toetada õigluse jalule

³ PPA „Siseturvalisuse 2024. aasta ülevaade“.

seadmist. Süüteomenetluse tõhustamiseks arendatakse automaatseid järelevalvesüsteeme ja erinevaid digilahendusi, sh digiteeritakse olemasolevaid menetlusi.

Teenuse nimetus	Teenuse eesmärk	Teenuse lühikirjeldus	Teenust elluviiv asutus
Korralduspoliitika kujundamine	Korralduspoliitika väljatöötamine ning ministeeriumi valitsemisala asutuste korraldusvaldkonna tegevuse koordineerimine.	SIM valitsemisala juhtkond, koordineeritavad asutused, korraldusega tegelevad asutused, rahvusvahelised organisatsioonid (ÜRO, INTERPOL, EUROPOL, EUCPN, CEPOL), EN ja EK alalised töörühmad.	SIM
Patrullitöö teenus	Avalikus kohas on oht rikkumiste tekkeks ära hoitud ja ohu kahtluse korral oht väljaselgitatud.	Teenusega planeeritakse korralduse ja riiklik järelevalve ressursid, mis teostab avalikku korda ähvardava ohu ennetamist, väljaselgitamist, tõrjumist ja korra rikkumise kõrvaldamist, et tagada õigusnormide järgimine ning õigushüvede ning isikute subjektiivsete õiguste kaitse.	PPA
Eriüksuse ja kiirreageerimise teenus	Kõrgendatud ohuastmega korraldusrikkumised on lahendatud koostöös teiste politseiüksustega nii patrullis, välitööl, ressursimahukal sündmusel kui ka oma pädevuse piires kriminaalmenetluse, kriisi ja sõjalise olukorra ajal maismaal, kõrgustes, merel.	Teenuse poolt on tagatud avalikku korda ähvardava ohu ennetamine ja tõrjumine. Politseitaktikalised, erioskusi või varustust nõudvad operatsioonid on lahendatud maismaal, kõrgustes, merel.	PPA
Liiklusjärelevalve teenus	Liiklusrikkumiste ennetamise kaudu on tagatud kogukonna turvalisus.	Teenusega tagatakse liiklejate riskikäitumise ennetamine ja vähendamine, mille tulemusel paraneb üldine liiklusohutus ning väheneb tõenäosus sattuda liiklusõnnetusse.	PPA
Isikute kinnipidamise teenus	Menetlustoimingute läbiviimiseks on tagatud kinni peetud isikutele kinnipidamiskohad, kinnipidamiskohta paigutatud isikute turvaline kinnipidamine ja saatmine kinnipidamiskohas ja väljaspool kinnipidamiskohta.	Teenusega tagatakse arestimajas, lühiajalistes kinnipidamiskohtades ja kinnipidamiskeskuses isikute kinnipidamistingimustele vastav kinnipidamine ja kinnipeetud isikute ohutus ning kinni peetud isikute saatmine kinnipidamiskohas ja väljaspool kinnipidamiskohta.	PPA
Isikute otsimise teenus	Tagaotsitavate ja teadmata kadunud isikute asukoht on tuvastatud ning tundmatud isikud on tuvastatud ja tundmatud surnukehad on identifitseeritud.	Teenusega tagaotsitavaks kuulutatud isikute otsimine, teadmata kadunud isikute asukoha tuvastamine, tundmatu isiku või surnukeha tuvastamine, rahvusvahelise tagaotsimisega seotud teabevahetuse toimimine, välisriikidest kinnipeetud tagaotsitavate konvoeerimine Eestisse, välisriigi poolt tagaotsitavate kinnipidamine Eestis.	PPA
Kogukonnaga seotud süütegude lahendamise teenus	Süüteod on kiirelt ja tulemuslikult lahendatud, mis avaldab vähendavat mõju süütegude korduvusele ja nende tagajärgede ulatusele. Tõhusalt läbiviidud süütegude menetlemisega on õigus jalule seatud.	Teenusega tagatakse kogukonna turvalisust häirivate kuritegude ennetamine ja kohtueelne menetlemine (va raskete peitkuritegude ja organiseeritud kuritegelike gruppide poolt toimepandud kuritegude menetlemine) ning PPA ametnike koostatud väärteotsustes rahaliste nõuete haldamine.	PPA

Olulisemad arendus- ja tegevuseesmärgid

Prioriteetne väljakutse: Süüteomenetluse lihtsuse ja kiiruse suurendamine			Vastutaja
1.	Viiakse ellu süüteomenetlemise digitaliseerimisega seonduvaid tegevusi, et süütegude uurimises oleks võimalik kasutada kaasaegseid lahendusi. Digitaliseerimine tõhustab menetluse läbiviimist oluliselt, sh võimaldab automatiseerida protsesse, mis ei vaja inimese sekkumist.		SIM
2.	Arendatakse haldusmenetluse, väärteomenetluse ja nõuete halduse rakendusi ning automaatse liiklusjärelevalve jätkusuutlikkuse tagamiseks ja laiendamiseks hoiatusmenetluse infosüsteemi (HIS) uut versiooni (HIS2).		PPA
3.	Korralduseseaduse muutmise eelnõuga luuakse õiguslik alus Tallinna kainenustmaja teenuse üleandmise algatamiseks, mis vähendaks märkimisväärselt politsei töömahtu joobes isikutega tegelemise osas.		SIM

4.	Koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga (JDM) reformitakse kriminaalmenetluse seadustiku kohtueelset menetlust, et tagada menetluse kiirus ja lihtsus, kooskõla Euroopa Kohtu praktikaga ning tehnoloogia poolt pakutavate menetlust tõhustavate võimalustega.	SIM
Prioriteetne väljakutse: Selge rollijaotuse kujundamine avaliku korra tagamisel		Vastutaja
1.	Erinevate korrakaitseorganite koostööna tagatakse avalik kord ning sündmustele reageeritakse ohu ja korrarikumise liigile vastavate ressurssidega.	SIM
2.	Vähendatakse riigi operatiivressursside koormust sotsiaalhoolekandelistele sündmustele reageerimisel (sh kodus keskkonnas kukkunud isikute abistamine).	SIM
Prioriteetne väljakutse: Drooniseire ja droonitõrje võime välja arendamine		Vastutaja
1.	Töötatakse välja vajalikud regulatsioonid droonide kaugseires tõhusamaks ja läbipaistvaks rakendamiseks.	SIM
2.	Tehakse droonipolitsei võimekuse loomiseks vajalikud struktuuri- ja õigusmuudatused.	SiM, PPA
3.	Tagatakse regulatsiooni muudatused, mis võimaldavad SIM-i ametitel drooniohtusid tõrjuda.	SIM
4.	SIM valitsemisala ametites luuakse droonitõrje võimekus enda asutuse vara kaitsmiseks ning ülesannete täitmiseks.	PPA, KAPO, PÄA

Programmi juhtimiskorraldus

Ülevaade programmi koostamise, elluviimise ja aruandluse korraldusest

Programm ajakohastatakse kord aastas riigieelarve koostamise käigus, et tagada kooskõla riigi eelarvestrateegia ja riigi rahaliste võimalustega. Programmi kooskõlastab SIM, planeerides programmi kaudu teenuste raha ning selle kinnitab siseminister pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist. Programm tehakse kättesaadavaks ja vajaduse korral esitatakse teadmiseks või arvamuse avaldamiseks teistele programmi eesmärkidesse panustavatele pooltele.

Programm annab suuna välisvahendite planeerimisele ja kasutamisele.

Programmi elluviimist juhib ja järelevalvet selle elluviimise üle teeb sisejulgeoleku asekanstler. Turvalise elukeskkonna arendamist kohalikes omavalitsustes toetavad ja suunavad koostöös SIM-ga PPA ja Päästeamet.

Programmi elluviimist koordineerib ja selle täitmise üle teeb järelevalvet SIM. Programmi seire toimub kord aastas tulemusaruande koostamise käigus. SIM koostab tulemusaruande tervikdokumendi. Arengukava täitmise aruandluse, sh programmi aruandluse ja lõpparuande koostamisel lähtutakse seda reguleerivatest Vabariigi Valitsuse määrustest.

Siseturvalisuse arengukava juhtkomisjon annab valdkonna arengukavaga seotud tulemusaruande põhjal soovitusi valdkonna arengukava eesmärkide elluviimisega seotud ja neile kaasa aitavate programmide algatamiseks, muutmiseks või lõpetamiseks.

Vajaduse korral moodustatakse SIM-i poolt täiendavaid töörühmi ja korraldatakse arutelusid programmi elluviimisega seotud poolte ja huvirühmadega.

Programm avalikustatakse SIM-i kodulehel.

Ülevaade valitsemisaladest ja huvirühmadest, kes on programmi koostamisse ja rakendamisse kaasatud

Et luua siseturvalisuse valdkonnast terviklik arusaamine ja tõhustada koostööd, kajastatakse programmis olulisimate arendus- ja tegevuseesmärkide juures nende asutuste vastutus, kes planeerivad nende pakutavate teenuste raha selles programmis (va SIM VA välised asutused). Informatsiooniks on programmis välja toodud nende asutuste vastutus, kes oma teenuste raha siin programmis ei planeeri, kuid kelle panuseta jääks programmis nimetatud eesmärk saavutamata. Laiemate arendus- ja tegevuseesmärkide väljatoomine, mida ministriumid oma haldusalas ellu viivad, võimaldab luua valdkonnast terviklikumat arusaamist ja tõhustab koostööd.

Programmi uuendamiseks kasutatakse olemasolevaid kaasamise formaate ning tehakse koostööd teiste valitsemisalade asutustega ja partneritega, aidates kaasa programmi eesmärkide saavutamisele. Programmi tegevuste rakendamisse kaasatakse valitsemisalade asutusi ja teisi partnereid arendus- ja tegevuseesmärkide saavutamise kaudu. Kaasvastutajad ja partnerid, kes panustavad programmi eesmärkide saavutamisse on Justiits- ja Digiministeerium, Sotsiaalministeerium, Kaitseministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Välisministeerium, Kultuuriministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Sotsiaalkindlustusamet, Tervise Arengu Instituut, Terviseamet, Transpordiamet, kohalikud omavalitsused, vabatahtlikud ühendused, Kaitseliit, kindlustusseltsid ning turvaettevõtted.

Programmi on lisatud viited teiste valitsemisalade arengudokumentidele.

Ülevaade programmi seostest teiste arengudokumentidega⁴

SISETURVALISUSE ARENGUKAVA 2020–2030 JA PROGRAMM TURVALINE ELUKESKKONN			
Eesti 2035 üldised suunad, eeldused julgeoleku ja turvalisuse tagamiseks täpsustab seatud sihte, valdkondade panust turvalisuse loomisel	Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“ üldised suunad säästvaks arenguks, heaolu kasv, ühiskonna sidusus aitab kaasa jätkusuutliku arengu eeldustele sh ühiskonna sidususele	Kriminaalpoliitika põhialused aastani 2030 suunad kuritegevuse-vastase võitluse osas arvestab läbivalt põhialustega	Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021–2035 turvaline transpordi taristu, riskeeriva käitumise vähendamine liiklussurmade ja sh elu ja tervise, varakahjude vähendamise ennetus
Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 vigastussurmade, õnnetuste ja alkoholi tarbimise vähendamine, vaimne tervis vigastussurmade, riskeeriva käitumise vähendamine	Heaolu arengukava 2023–2030 sotsiaalse turvalisuse eesmärkidele tugi elukvaliteedi parandamine, kogukondade elavdamine, turvatunne	Liiklusohutusprogramm 2016–2025 Liiklussurmade sh elu, tervise ja varakahjude vähendamine ei dubleeri, aga arvestab ja aitab kaasa sh hoiakute, keskkonna, järelevalve kaudu	Spordipoliitika põhialused aastani 2030 noorte positiivse käitumise ja ühiskondliku vastutuse edendamine kaudne mõju, nt spordiga seotud ennetustegevused
Kultuuri arengukava 2021–2030 mitmekesisust väärtustav ja turvatunnet toetav kultuuriruum; kaasamise ja osalemise toetamine inimeste osalemise ja kogukondliku koostegutsemise soodustamine	Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 toetab inimeste heaolu ja turvalisust üldoskuste arendamise, ühise kultuuri- ja väärtusruumi kaudu; turvaline õppekeskkond täpsemad tegevussuunad ennetuse ja ohutu käitumise edendamiseks	Noortevaldkonna arengukava 2021–2035 noorte aktiivsus, üksijäämise ja eemaldumise ennetus sh toetav turvavõrgustik täpsemad suunad ennetustööle ja sh noorsootööle, et aidata kaasa sotsiaalsetele oskustele ja riskikäitumise vähendamisele	Eesti digiühiskonna arengukava 2035 sihid digiteenuste arendamise, küberturvalisuse ja ühilduvuse valdkonnas arvestab tegevussuundadega IT teenuste toimepidevusel tagamisel ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtul
Sidusa Eesti arengukava 2021–2030 ühiskonna sidusus, jagatud riigiidentiteet, kohanemise toetamine, kodanike algatav hoiak, kodaniku-ühiskonna võimestamine üldised suunad, eeldused julgeoleku ja turvalisuse tagamiseks, vabatahtliku tegevuse populariseerimine	Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava 2030 toiduohutus ja sellega seotud tööohutus, maa- ja rannakogukondade elujõulisus turvaline elukeskkond on eeldus põllumajanduse arengukava eesmärkidele	Eesti välispoliitika arengukava 2030 julgeolekut toetava rahvusvahelise keskkonna kujundamine, rahvusvaheliste suhete edendamine, reisimise riskikommunikatsioon arvestab tegevussuundadega, mõjutab eri poliitikate kujundamisega Eesti rahvusvahelist mainet	

⁴ tähistab teise arengudokumendi mõju siseturvalisuse valdkonnale. sihtidele.

 tähistab siseturvalisuse mõju teise arengudokumendi

LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Programmi Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine/Turvaline elukeskkond ja programmi tegevuste 2025. a eelarve täitmine

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Programm: Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine	tuhat €	tuhat €	tuhat €
Programmi tegevus 1: Õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine	tuhat €	tuhat €	tuhat €
Programmi tegevus 2: Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine	tuhat €	tuhat €	tuhat €
Programmi tegevus 3: Turvalise keskkonna kujundamine	tuhat €	tuhat €	tuhat €

SISEMINISTEERIUM

